

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen sakkoa, muuntorangaistusta ja rikesakkoa koskevien säännösten uudistamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 74/1998 vp sakkoa, muuntorangaistusta ja rikesakkoa koskevien säännösten uudistamisesta. Eduskunnalle on lakivaliokunta antanut asiasta mietintönsä n:o 25/1998 vp.

Eduskunta edellyttää, että päiväsakko- ja rikesakkojärjestelmän muuttamisesta johtuva poliisin voimavarojen vapautuminen käytetään liikennevalvonnan tehostamiseen.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

rikoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 2 luvun 4, 4 a—4 c ja 5 §, sellaisina kuin ne ovat, 4 § laeissa 650/1976, 67/1983 ja 697/1991, 4 a ja 4 b § mainituissa laeissa 650/1976, 4 c § laissa 1082/1989 ja 5 § laissa 650/1986, ja *lisätään* lakiin uusi 2 a luku seuraavasti:

2 a luku

Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

Sakko

1 §

Päiväsakkojen lukumäärä

Sakko tuomitaan päiväsakkoina, joiden vähimmäismäärä on yksi ja enimmäismäärä 120.

Yhteisen sakkorangaistuksen enimmäis- ja vähimmäismäärästä säädetään 7 luvussa.

Sakkorangaistukselle voidaan erityisestä syystä lailla säätää erityinen vähimmäis- tai enimmäismäärä 1 momentissa säädetyissä rajoissa.

Ennen 1 päivää kesäkuuta 1969 säädettyä sakkorangaistuksen erityistä vähimmäis- tai enimmäismäärää ei sovelleta.

2 §

Päiväsakon rahamäärä

Päiväsakon rahamäärä on vahvistettava niin, että se on kohtuullinen sakotettavan maksukykyyn nähden.

Kohtuullisena päiväsakon rahamääränä on pidettävä yhtä kuudeskymmenesosaa sakotettavan keskimääräisestä kuukausitulosta, josta on vähennetty asetuksella määriteltävät verot ja maksut sekä kiinteä peruskulutusvähenys. Sakotettavan elatusvelvollisuus voi alentaa ja hänen varallisuutensa korottaa päiväsakkoa.

Kuukausitulon laskemisen ja varallisuuden arvioimisen ensisijaisena perusteena ovat sakotettavan viimeksi toimitetun verotuksen mukaiset tulot ja varallisuus. Jos sakotettavan tuloja ja varallisuutta ei voida luotettavasti selvittää verotustiedoista tai ne ovat olennaisesti muuttuneet viimeksi toimitetun verotuksen jälkeen, ne voidaan arvioida muun saatavan selvityksen perusteella.

Päiväsakko määrätään tuomioistuimessa oikeudenkäynnin aikaisten ja rangaistusmääräysmenettelyssä rangaistusvaatimuksen antamishetken tietojen perusteella. Syyttäjä määrää sakon kuitenkin rangaistusmääräyksen antamishetken tietojen perusteella, jos on ilmennyt, että rangaistusvaatimuksen saaneen maksukyky on vaatimuksen antamishetkellä saatuihin tietoihin verrattuna olennaisesti muuttunut.

Asetuksella säädetään tarkemmin keskimääräisen kuukausitulon laskemisesta, päiväsakon rahamäärän pyöristämisestä, peruskulutusvähennyksen suuruudesta, elatusvelvollisuuden ja varallisuuden huomioon ottamisesta sekä päiväsakon vähimmästä rahamäärästä.

3 §

Sakon kokonaisrahamäärä

Sakon kokonaisrahamäärä on päiväsakojen lukumäärä kerrottuna päiväsakon rahamäärällä.

Asetuksella voidaan säätää, että tietyistä rikoksista määrättävän sakon kokonaisrahamäärä on korotettava samanlaatuisesta rikoksesta määrättävän suurimman rikesakon suuruiseksi.

Muuntorangaistus

4 §

Muuntorangaistuksen määrääminen

Sakkoon tuomitulle, jolta sakkoa ei ole saatu perityksi, on maksamatta olevan sakon sijasta määrättävä muuntorangaistuksena vankeutta. Maksamaton uhkasakko, jota ei ole saatu perityksi, on muunnettava vankeudeksi.

5 §

Muuntorangaistuksen pituus

Muuntorangaistus sakosta määrätään siten, että kahta maksamatta olevaa päiväsakkoa vastaa yhden päivän vankeus. Jos muunnettavien päiväsakkojen lukumäärä on pariton, yhtä päiväsakkoa ei muunneta. Jos päiväsakosta on maksettu vain osa, katsotaan päiväsakko maksamatta olevaksi.

Markkamääräisenä tuomitun uhkasakon jokaista täyden sadan markan määrää vastaa muuntorangaistusta määrättäessä yhden päivän vankeus.

Muuntorangaistuksen pituus on kuitenkin vähintään neljä päivää ja enintään 90 päivää.

Samalla kertaa muunnettavista sakoista määrätään vain yksi muuntorangaistus 3 momentissa säädetyllä tavalla. Uhkasakko rinnastetaan tällöin sakkoon.

Tuomioistuin voi 6 §:n 1 momentissa tai 7 §:ssä mainituilla perusteilla määrätä muuntorangaistuksen tässä pykälässä säädettyä lyhyemmäksi, kuitenkin vähintään neljäksi päiväksi.

6 §

Sakon tai sen osan muuntamatta jättäminen

Tuomioistuin voi jättää muuntorangaistuksen määräämättä, jos

1) sakkoon johtanutta rikosta sen haitallisuus huomioon ottaen on kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä,

2) sakkoon johtanut rikos on tehty alle 18-vuotiaana tai

3) muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon sakotetun henkilökohtaiset olosuhteet, rikoksesta hänelle aiheutuneet muut seuraukset, sosiaali- ja terveydenhuollon toimet tai muut seikat.

Määrätessään muuntorangaistusta yhteisestä sakkorangaistuksesta tuomioistuimen tulee arvioida sellaisten sakkojen, joita ei saa muuntaa vankeudeksi, osuus yhteisestä rangaistuksesta sekä jättää se muuntamatta vankeudeksi.

Sitä sakon osaa, jolla sakon kokonaisrahamäärä on 3 §:n 2 momentin nojalla korotettu, ei muunneta vankeudeksi.

7 §

Uhkasakon muuntamatta jättäminen

Tuomioistuin voi jättää maksamattoman uhkasakon sijasta tuomittavan muuntorangaistuksen määräämättä, jos

1) päävelvoitetta on kokonaan tai osaksi noudatettu tai

2) muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon velvoitetun henkilökohtaiset olosuhteet, päävelvoitteen noudattamatta jättämisestä hänelle aiheutuneet muut seuraukset tai muut seikat.

Rikesakko

8 §

Rikesakko

Rikesakko on markkamäärältään kiinteää sakkoa lievempi varallisuusrangaistus.

Rikesakko saa olla enintään 1 000 markkaa. Eri rikkomuksista määrättävän rikesakon suuruudesta säädetään asetuksella.

Maksamatonta rikesakkoa ei saa muuntaa vankeudeksi.

9 §

Rikesakkorikkomukset

Rikesakko voidaan 2—4 momentin mukaisesti säätää seuraamukseksi virallisen syytteen alaisesta rikkomuksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Rikesakko voidaan säätää tieliikennelain (267/1981) tai sen nojalla annettujen sellaisten säännösten tai määräysten vähäisestä rikkomisesta, jotka koskevat

1) jalankulkijoita,

2) moottorittoman ajoneuvon kuljettajaa,

3) moottorikäyttöisen tai hinattavan ajoneuvon rakennetta, varusteita, kuntoa, moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa vaadittavia asiakirjoja, moottorikäyttöisen ajoneuvon häiritsevää ja tarpeetonta ajoa, hen-

kilökuljetusta, kuljettajan tai matkustajan henkilökohtaisen suojavälineen käyttöä, muita kuljettajaa koskevia liikennesääntöjä tai liikenteen ohjauslaittein osoitettuja käskyjä, kieltoja tai rajoituksia,

4) suurimman sallitun nopeuden ylittämistä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla taikka

5) ajoneuvon katsastusta ja rekisteröitäväksi ilmoittamista.

Rikesakko voidaan säätää myös jätelaissa (1072/1993) säädetyn roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta.

Edellä 2 ja 3 momentissa mainituista rikkomuksista säädetään tarkemmin asetuksella.

10 §

Rikesakon määrääminen

Rikesakon määrää poliisimies tai muu laissa säädettyä valvontaa suorittava virkamies.

Rikesakkoa ei saa määrätä, jos

1) rikkomus on ollut omiaan aiheuttamaan muunlaista kuin vähäisenä pidettävää vaaraa tai haittaa,

2) rikkoja on menettelyllään osoittanut piittaamattomuutta lain kielloista tai käskyistä tai

3) on ilmeistä, että asianomistaja tulee rikkomuksen johdosta tekemään syyttämispyyntönsä syyttäjälle tai poliisille taikka esittämään vahingonkorvausvaatimuksen.

Rikesakon määräämisestä säädetään rikessakkomenettelystä annetussa laissa (66/1983).

11 §

Eri rikkomuksista määrättävä rikesakko

Jos samalla kertaa olisi määrättävä kahdesta tai useammasta rikkomuksesta rikesakko, määrätään rikesakko siitä rikkomuksesta, josta on säädetty ankarin rikesakko.

Rikesakosta ja sakkorangaistuksesta tai määräaikaisesta vankeusrangaistuksesta ei saa määrätä yhteistä rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta .

Laki

rikesakosta tieliikenteessä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Tällä lailla kumotaan rikesakosta tieliikenteessä 21 päivänä tammikuuta 1983 annettu laki (68/1983).	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Laki

rikesakkolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan 21 päivänä tammikuuta 1983 annetun rikesakkolain (66/1983) 2, 3 ja 20 §, sellaisena kuin niistä on 20 § osaksi laissa 707/1991, sekä muutetaan lain nimike, 1 ja 6 §, 16 §:n 4 momentti ja 18 § seuraavasti:

Laki

rikesakkomenettelystä

1 §
Tämän lain mukaisessa menettelyssä (*rikesakkomenettely*) voidaan määrätä rikesakko seuraamukseksi rikkomuksesta, joka rikoslain (39/1889) 2 a luvun 9 §:ssä ja sen nojalla annetulla asetuksella on määritelty rikesakkorikkomukseksi.

6 §
Rikesakko määrätään antamalla rikkojalle rikesakkomääräys. Määräyksen tulee sisältää rikkojaa koskevat henkilötiedot, rikkomuksen tekoaika ja -paikka, rikkomuksen laatu,

rikesakon määrä sekä määräyksen perusteena olevat lainkohdat. Rikesakkomääräys on sen antajan allekirjoitettava.

Rikesakkomääräyksen antajan on ilmoitettava rikkomuksesta epäillylle syy, jos rikkomuksesta ei voida rikoslain 2 a luvun 10 §:n 2 momentin soveltamisen johdosta määrätä rikesakkoa.

Ennen rikesakkomääräyksen antamista on rikkomuksesta epäiltyä kuultava.

Rikesakkomääräykseen tulee sisältyä ohjeet siitä, miten asianomaisen tulee menetellä, jos hän tahtoo saattaa rikkomuksen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Määräyksen on

liitettävä tilillepanokortti rikesakon maksamista varten.

16 §

Rikesakkomääräys on poistettava, jos sen perusteena oleva teko ei ole rikoslain 2 a luvun 9 §:ssä tarkoitettu rikesakkorikkomus tai jos määräys on muuten perusteeton.

18 §

Rikesakkomääräyksen täytäntöönpanosta on voimassa, mitä lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta ja sakkojen perimisestä säädetään. Rikesakon täytäntöönpanossa ei kuitenkaan sovelleta muuntorangaistusta koskevia säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta .

Laki

rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rangaistusmääräysmenettelystä 26 päivänä heinäkuuta 1993 annetun lain (692/1993) 11 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

11 §

Jos rangaistusvaatimuksen saanut vastustaa vaatimusta yksinomaan päiväsakon rahamäärän osalta, rangaistusmääräyksen antaja voi hänelle toimitetun selvityksen perusteella 1 momentin 1 kohdan estämättä antaa rangaistus-

tusmääräyksen rangaistusvaatimuksen saaneen vaatimalla tavalla viemättä asiaa tuomioistuimeen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta .

Laki

jätelain 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) 62 §, sellaisena kuin se on laissa 712/1995, seuraavasti:

62 §

Rikesakko

Rikesakosta seuraamuksena 19 §:ssä tarkoitettun roskaamiskiellon vähäisestä rikko-

misesta säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentissa ja mainitun 9 §:n nojalla annetulla asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta .

Laki

rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 6 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rangaistusten täytäntöönpanosta 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun lain (39/1889) 6 luvun 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 623/1996, sekä
lisätään 6 lukuun siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen uusi 10 a § seuraavasti:

6 luku

Sakosta, sakon muuntorangaistuksesta ja yhteisösakosta

10 a §

Virallinen syyttäjä saa jättää vaatimatta muuntorangaistuksen määräämistä maksamattoman sakon sijaan, jos

1) sakkoon johtanut rikosta sen haitallisuus huomioon ottaen on kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä eikä rikoksesta ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa,

2) sakkoon johtanut rikos on tehty alle 18-vuotiaana eikä rikoksesta ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta, tai

3) muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon sakotetun henkilökohtaiset olot, rikoksesta hänelle aiheutuneet muut seuraukset, sosiaali- ja terveydenhuollon toimet tai muut seikat,

eikä tärkeä yleinen etu muuta vaadi.

Virallinen syyttäjä voi rikoslain 2 a luvun 7 §:ssä tai lapsen huoltoa ja tapaamisoikeut-

ta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain (619/1996) 26 §:ssä mainituilla perusteilla jättää vaatimatta muuntorangaistuksen määräämistä maksamattoman uhkasakon sijaan, jollei tärkeä yleinen etu muuta vaadi.

Jos virallinen syyttäjä on päättänyt jättää vaatimatta muuntorangaistusta, hän saa peruuttaa päätöksensä vain, jos asiassa ilmeneen uuden selvityksen mukaan päätös on perustunut olennaisesti puutteellisiin tai virheellisiin tietoihin.

Ylemmällä syyttäjällä on oikeus ottaa asia uudelleen ratkaistavaksi siten kuin siitä erikseen säädetään.

12 §

Sen jälkeen kun tuomioistuimien on määrännyt muuntorangaistuksen, muunnettavina olleiden sakkojen perimistä ulosottoihin ei saa jatkaa. Jos muuntorangaistusta ei ole määrätty, sakkojen perimistä jatketaan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta _____ .

Laki

oikeudenkäymiskaaren 32 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 32 luku siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen seuraavasti:

32 luku

Uhkasakko

1 §

Uhkasakko, jonka asettaminen kuuluu yleisen tuomioistuimen toimivaltaan tai joka asetetaan oikeudenkäynnin kulun turvaami-

seksi, asetetaan markkamäärältään kiinteänä ottaen huomioon sakotetun maksukyky. Uhkasakko voidaan erityisestä syystä tuomita lievempänä kuin se on asetettu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta .

Laki

uhkasakkolain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun uhkasakkolain (1113/1990) 2 §:n 1 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltamisalan rajoitukset

Tämä laki ei koske oikeudenkäynnin kulun

turvaamiseksi asetettavaa uhkasakkoa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta .

Laki

verotustietojen luovuttamisesta sakotusta varten

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Verohallinto luovuttaa pyynnöstä verovelvollista koskevine tunnistetietoineen syyttäjä- ja esitutkintaviranomaisille sekä tuomioistuimille verovelvollisen tuloja ja varallisuutta koskevia tietoja sekä muita verotustietoja, jotka rikoslain (39/1889) 2 a luvun 2 §:n mukaan ovat tarpeen päiväsakon suuruuden määrittämistä varten.

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta .

_____

Helsingissä 12 päivänä helmikuuta 1999

_____